

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (prvi senat)

z dne 12. maja 2016*

„Predhodno odločanje — Člen 53(2) Poslovnika Sodišča — Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Uredba (EU) št. 1259/2010 — Področje uporabe — Priznanje odločbe o zasebni razvezi zakonske zveze, ki jo je izdal verski organ v tretji državi — Očitna nepristojnost Sodišča“

V zadevi C-281/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu, Nemčija) s sklepom z dne 2. junija 2015, ki je na Sodišče prispel 11. junija 2015, v postopku

Soha Sahyouni

proti

Raji Mamischu,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta (poročevalka), predsednica senata, A. Arabadžiev, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund in S. Rodin, sodniki,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za nemško vlado T. Henze in J. Mentgen, agenta,
- za belgijsko vlado C. Pochet, L. Van den Broeck in S. Vanrie, agenti,
- za francosko vlado D. Colas in F.-X. Bréchet, agenta,
- za madžarsko vlado M. Fehér, G. Koós in M. Bóra, agenti,
- za Evropsko komisijo M. Wilderspin, agent,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi odločeno z obrazloženim sklepom na podlagi člena 53(2) Poslovnika Sodišča,

sprejema naslednji

* Jezik postopka: nemščina.

Sklep

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe Sveta (EU) št. 1259/2010 z dne 20. decembra 2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti (UL 2010, L 343, str. 10).
- 2 Predlog je bil vložen v okviru spora med Soho Sahyouni in Rajo Mamischem v zvezi s sodnim postopkom za priznanje odločbe v zakonskem sporu, ki jo je izdal verski organ v tretji državi.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 1(1) Uredbe št. 1259/2010 določa, da se ta uporablja „v primeru kolizije zakonov pri razvezi zakonske zveze in prenehanju življenjske skupnosti“.
- 4 Člen 8 te uredbe določa:

„Če stranki [...] ne izbereta prava, ki se uporabi, se za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti uporabi pravo države:

 - (a) običajnega prebivališča zakoncev v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek, ali, če to ni mogoče,
 - (b) zadnjega običajnega prebivališča zakoncev, pod pogojem, da več kot eno leto pred začetkom postopka pred sodiščem tam nista nehala prebivati in če eden od njiju ob začetku sodnega postopka tam še vedno prebiva, ali, če to ni mogoče,
 - (c) katere državljana sta oba zakonca v trenutku, ko se je začel postopek pred sodiščem, ali, če to ni mogoče,
 - (d) v kateri se je začel postopek pred sodiščem.“
- 5 V skladu s členom 1(1)(a) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243) se ta uporablja ne glede na vrsto sodišča za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze.
- 6 Člen 2 navedene uredbe določa:

„V tej uredbi:

[...]

 4. ‚sodna odločba‘ pomeni odločbo o razvezi, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze, kakor tudi sodno odločbo, ki se nanaša na starševsko odgovornost, in jo je izdalo sodišče države članice, ne glede na to, kakšno je ime sodne odločbe, vključno s sklepom, odredbo ali odločbo;

[...]“

- 7 V skladu s členom 21(1) te uredbe se sodna odločba, izdana v državi članici, v drugih državah članicah prizna, ne da bi bilo treba za priznanje začeti kakršen koli poseben postopek.

Nemško pravo

- 8 Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zakon o postopku v družinskih in nepravdnih zadevah) določa:

„Člen 107 Priznavanje tujih sodnih odločb v zakonskih sporih

(1) Odločbe, izdane v tujini, s katerimi se zakonska zveza razveljavi, [...] se priznajo le, če deželni pravosodni organ ugotovi, da so pogoji za priznanje izpolnjeni. Če je odločbo sprejelo sodišče ali organ države, katere državljanstvo imata zakonca na dan izdaje odločbe, priznanje ni odvisno od ugotovitve deželnega pravosodnega organa.

(2) Pristojen je pravosodni organ dežele, v kateri ima eden od zakoncev svoje običajno prebivališče. [...]

(3) Deželne vlade lahko pristojnosti, ki so s temi določbami podeljene deželnim pravosodnim organom, z uredbo prenesejo na enega ali več predsednikov Oberlandesgericht. [...]

(4) Odločba se izda na zahtevo. Zahtevo lahko vložijo vsaka oseba, ki izkaže pravni interes za priznanje.

[...]

(6) Če deželni pravosodni organ ugotovi, da so pogoji za priznanje izpolnjeni, lahko zakonec, ki ni vložil zahteve, Oberlandesgericht zaprosi za sprejetje odločbe. [...]

(7) Pristojen je civilni senat Oberlandesgericht, na območju katerega ima deželni pravosodni organ sedež. [...]

(8) Zgornje določbe se smiselno uporabljajo, če se zahteva ugotovitev, da pogoji za priznanje niso izpolnjeni.

[...]

Člen 109 Nepriznanje

(1) Priznanje tuje sodne odločbe je izključeno,

1. če sodišča druge države niso pristojna na podlagi nemškega prava;

[...]

4. če priznanje sodne odločbe vodi do rezultata, ki je očitno nezdržljiv z bistvenimi načeli nemškega prava, zlasti če je njeno priznanje nezdržljivo s temeljnimi pravicami.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 9 R. Mamisch in S. Sahyouni sta 27. maja 1999 sklenila zakonsko zvezo na območju pristojnosti islamskega sodišča v Homsu (Sirija). R. Mamisch ima od rojstva sirsko državljanstvo. Leta 1977 je z naturalizacijo pridobil nemško državljanstvo. Od tega leta ima ti dve državljanstvi. S. Sahyouni ima od rojstva sirsko državljanstvo. Nemško državljanstvo je pridobila po sklenitvi zakonske zveze.
- 10 Zakonca sta do leta 2003 živela v Nemčiji, nato sta se preselila v Homs. Poleti leta 2011 sta se zaradi državljanske vojne v Siriji za kratko obdobje vrnila v Nemčijo, nato sta od februarja 2012 živela izmenično v Kuvajtu in Libanonu. V tem obdobju sta bila večkrat tudi v Siriji. Stranki v postopku v glavni stvari zdaj znova živita na različnih naslovih v Nemčiji.
- 11 R. Mamisch je 19. maja 2013 izrazil željo po razvezi od svoje žene, zato je njegov pooblaščenec pred verskim šeriatskim sodiščem v Latakiji (Sirija) izrekel predpisano izjavo za razvezo. To sodišče je 20. maja 2013 potrdilo, da je zakonska zveza zakoncev razvezana.
- 12 R. Mamisch je 30. oktobra 2013 zahteval priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze, izdane v Siriji. Predsednik Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu) je z odločbo z dne 5. novembra 2013 ugodil tej zahtevi in ugotovil, da so zakonski pogoji za priznanje te sodne odločbe o razvezi zakonske zveze izpolnjeni.
- 13 S. Sahyouni je 18. februarja 2014 predlagala, naj se navedena sodna odločba razveljavi in naj se odloči, da pogoji za priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze niso izpolnjeni.
- 14 Predsednik Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu) je z odločbo z dne 8. aprila 2014 zavrnil predlog S. Sahyouni. V navedeni odločbi je poudaril, da je priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze urejeno z Uredbo št. 1259/2010, ki se uporablja tudi za zasebne razveze zakonske zveze. Ker stranki nista veljavno izbrali prava, ki se uporabi, in ker v enem letu pred razvezo zakonske zveze nista imeli skupnega običajnega prebivališča, naj bi se pravo, ki se uporabi, določilo na podlagi določb člena 8(c) navedene uredbe. Če imata zakonca dvojno državljanstvo, naj bi bilo odločilno dejansko državljanstvo v smislu nacionalnega prava. To naj bi bilo na datum zadevne razveze zakonske zveze sirsko državljanstvo. Ugotovljeno je bilo tudi, da javni red v smislu člena 12 Uredbe št. 1259/2010 ne ovira priznanja zadevne odločbe o razvezi zakonske zveze.
- 15 Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu), ki tako odloča o sporu, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali na področje uporabe po členu 1 Uredbe [...] št. 1259/2010 [...] spada tudi tako imenovana zasebna razveza – tu: razveza pred verskim sodiščem v Siriji na podlagi šeriatskega prava?

2. Če je odgovor na vprašanje 1 pritrdilen:

(a) Ali je treba pri preučitvi, ali je mogoče priznati razvezo zakonske zveze na podlagi notranjega prava, uporabiti tudi člen 10 Uredbe [...] št. 1259/2010?

(b) Če je odgovor na vprašanje 2(a) pritrdilen:

— Ali je treba abstraktno upoštevati primerjavo, po kateri pravo sodišča, pred katerim poteka postopek, sicer tudi drugemu zakoncu daje možnosti za razvezo zakonske zveze, vendar zaradi spola tega zakonca predpisuje druge procesnopravne in materialne pogoje kot v primeru prvega zakonca,

oziroma

— je veljavnost določbe odvisna od tega, ali uporaba abstraktno diskriminatornega tujega predpisa vodi tudi v posameznem primeru do – dejanske – diskriminacije?

(c) Če je odgovor na vprašanje 2(b), druga alineja, pritrديلen:

Ali je soglašanje diskriminiranega zakonca z razvezo zakonske zveze – tudi v obliki potrjenega prejema nadomestila – zadosten razlog za neuporabo določbe?“

Vprašanja za predhodno odločanje

- 16 V skladu s členom 53(2) Poslovnika Sodišča lahko Sodišče, če očitno ni pristojno za odločanje o zadevi ali če je predlog ali pravno sredstvo očitno nedopustno, po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom, ne da bi nadaljevalo postopek.
- 17 To določbo je treba uporabiti v tej zadevi.
- 18 Uvodoma je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče ne odloča o predlogu za razvezo zakonske zveze, temveč o predlogu za priznanje sodne odločbe o razvezi zakonske zveze, ki jo je izrekel verski organ v tretji državi.
- 19 Ugotoviti je treba tudi, da predvsem iz členov 1 in 8 Uredbe št. 1259/2010 izhaja, da ta uredba, ki je predmet vprašanj za predhodno odločanje, določa le kolizijska pravila, ki se uporabljajo na področju razveze zakonske zveze in prenehanja življenjske skupnosti, ne ureja pa priznanja že izdane odločbe o razvezi zakonske zveze v državi članici.
- 20 Nasprotno pa je Uredba št. 2201/2003 tista, ki med drugim določa pravila na področju priznavanja in izvrševanja sodnih odločb v zakonskih sporih. Vendar se ne uporablja za take odločbe, ki se izdajo v tretji državi.
- 21 V skladu s svojima členoma 2, točka 4, in 21(1) je navedena uredba namreč omejena na priznavanje sodnih odločb, ki jih izda sodišče države članice.
- 22 Ker se Uredba št. 2201/2003 uporablja le med državami članicami, priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze, izdane v tretji državi, ne spada na področje prava Unije.
- 23 Iz tega sledi, da se za spor o glavni stvari ne uporabljajo niti določbe Uredbe št. 1259/2010, ki jih omenja predložitveno sodišče, niti določbe Uredbe št. 2201/2003, niti noben drug pravni akt Unije.
- 24 V teh okoliščinah se postavlja vprašanje, ali je, čeprav spor o glavni stvari ne spada na področje uporabe prava Unije, Sodišče vseeno pristojno za odgovor na postavljena vprašanja.
- 25 V zvezi s tem je Sodišče v točkah 36 in 37 sodbe z dne 18. oktobra 1990, Dzodzi (C-297/88 in C-197/89, EU:C:1990:360), odločilo, da avtorji Pogodbe DEU iz pristojnosti Sodišča niso želeli izključiti predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki se nanašajo na določbo prava Unije, v posebnem primeru, ko nacionalno pravo države članice napotuje na vsebino te določbe, da bi se določilo, katera pravila se uporabljajo za nek primer, ki je za to državo povsem notranji, in da je, nasprotno, v očitnem interesu pravnega reda Unije, da se zaradi izogibanja prihodnjim razhajanjem pri razlagi vse določbe prava Unije razlagajo enotno ne glede na okoliščine, v katerih se uporabljajo.
- 26 Sodišče se je v poznejši sodni praksi izreklo za pristojno za odločanje o predlogih za sprejetje predhodne odločbe, ki so se nanašali na določbe akta Unije, v položajih, v katerih dejansko stanje v postopku v glavni stvari ni spadalo na področje uporabe takega akta, ampak so se navedene določbe uporabljale na podlagi nacionalnega prava, ker je to pravo napotovalo na njihovo vsebino (glej zlasti sodbo z dne 18. oktobra 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, točka 45 in navedena sodna praksa). Kadar se torej nacionalna zakonodaja za rešitve, ki se uporabljajo za položaje, ki ne spadajo na področje uporabe zadevnega akta Unije, uskladi z rešitvami, ki jih vsebuje ta akt, obstaja nedvomen

interes Unije za to, da se zaradi izogibanja razhajanjem pri razlagi v prihodnosti določbe, prevzete iz tega akta, razlagajo enotno (glej sodbo z dne 18. oktobra 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, točka 46 in navedena sodna praksa).

- 27 Sodišče je poudarilo tudi, da je njegova razlaga glede določb prava Unije v položajih, ki ne spadajo na njegovo področje uporabe, upravičena, kadar se te določbe neposredno in brezpogojno uporabljajo za take položaje na podlagi nacionalnega prava, da bi se zagotovilo enako obravnavanje teh položajev in položajev, ki spadajo na področje uporabe prava Unije. Sodišče mora zato preveriti, ali obstajajo dovolj natančni znaki, da se lahko ugotovi to napotilo na pravo Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 18. oktobra 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, točki 47 in 48).
- 28 Čeprav lahko Sodišče v takih okoliščinah poda razlago, za katero je bilo zaprošeno, pa ni pristojno, da to stori, če iz predloga za sprejetje predhodne odločbe ni razvidno, da mora to dejansko storiti predložitveno sodišče (glej sklep z dne 30. januarja 2014, C., C-122/13, EU:C:2014:59, točka 15).
- 29 Le na podlagi pojasnil, ki jih nacionalno sodišče navede v predložitvenem sklepu, lahko namreč Sodišče ugotovi, ali je pristojno za odgovor na postavljena vprašanja.
- 30 V obravnavani zadevi predložitveni sklep ne vsebuje nobenega elementa, ki bi omogočal ugotovitev pristojnosti Sodišča na podlagi sodne prakse, navedene v točkah od 25 do 27 tega sklepa, saj nacionalno sodišče izhaja iz tega, da se Uredba št. 1259/2010 uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari, in trdi le, da je „[p]redsednik Oberlandesgericht München [(višje deželno sodišče v Münchnu)] navedel, da je treba za odločitev o priznanju odločbe, ki je predmet postopka, uporabiti [...] [U]redbo [št. 1259/2010, ki naj bi] veljala [...] tudi za tako imenovane zasebne razveze“.
- 31 Predložitveno sodišče ni navedlo nobenega drugega pojasnila za ugotovitev, da se Uredba št. 1259/2010 ali druge določbe prava Unije uporabljajo za dejansko stanje v postopku v glavni stvari.
- 32 Vseeno je treba ugotoviti, da ima predložitveno sodišče še vedno možnost, da predloži nov predlog za sprejetje predhodne odločbe, ko bo lahko Sodišču dalo vse elemente, na podlagi katerih lahko to odloči (glej v tem smislu sklepe z dne 14. marca 2013, EBS Le Relais Nord-Pas-de-Calais, C-240/12, neobjavljen, EU:C:2013:173, točka 22; z dne 18. aprila 2013, Adiamix, C-368/12, neobjavljen, EU:C:2013:257, točka 35, in z dne 5. novembra 2014, Hunland-Trade, C-356/14, neobjavljen, EU:C:2014:2340, točka 24).
- 33 V teh okoliščinah je treba na podlagi člena 53(2) Poslovnika ugotoviti, da je Sodišče očitno nepristojno za odgovor na vprašanja, ki jih je postavilo Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu).

Stroški

- 34 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) sklenilo:

Sodišče Evropske unije očitno ni pristojno za odgovor na vprašanja, ki mu jih je Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu, Nemčija) postavilo s sklepom z dne 2. junija 2015.

Podpisi